

Artikelen

Wet van 19 maart 2010 ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen

Steven Brouwers

Advocaat

Onderwijsprofessor Vrije Universiteit Brussel

I. INLEIDING

1. Deze wet beoogt een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen, zodat het vaststellen van die bedragen doeltreffender, gelijkjer, meer doorzichtig en meer voorspelbaar zou zijn. Dit zou volgens de wetgever aan de deugdelijkheid van de titel van de onderhoudsvordering en de uitvoering ervan moeten ten goede komen.

De wet gaat echter verder dan alleen maar de kwestie van de begroting van de onderhoudsbijdragen. De lijst van de onderwerpen die in de wet worden behandeld, maakt dit duidelijk:

1. de begroting zelf van de onderhoudsbijdrage (art. 203-203bis BW, art. 1321-1322 Ger.W.);
2. aanpassing van de ontvangstmachtiging m.b.t. een aantal alimentatievorderingen (art. 203ter BW en art. 1280 Ger.W.);
3. het uniformiseren van de kennisgeving bij gerechtsbrief (art. 203ter BW, art. 1253quater, b), c), en d) Ger.W. en art. 1280 Ger.W.);
4. de koppeling van rechtswege aan de schommelingen van de consumptie-index (art. 203quater § 1 BW);
5. de vordering *ad futurum* (art. 203quater § 2 BW);
6. de regeling van de bevoegdheid *ratione loci* voor alimentatievorderingen in het algemeen (art. 626 Ger.W.);
7. het uniformiseren van de wijze van rechtsingang voor alimentatievorderingen in het algemeen (art. 1320 Ger.W.);
8. de invoering van een algemeen principe van uitvoerbaarheid van rechtswege (art. 1322/1 Ger.W.);
9. het homogener maken van de andere alimentatievorderingen voor kinderen zoals in geval van adoptie en de vordering ten overstaan van de verwekker (art. 336 en 339 BW, art. 353-14 BW);
10. het invoeren van nieuwe instrumenten zoals de “kindrekening” (art. 203bis § 4 BW), de oprichting van een “Commissie voor onderhoudsbijdragen” (art. 1322 Ger.W.), het opnemen in het vonnis van de gegevens van de Dienst voor alimentatievorderingen (DAVO) met vermelding van de mogelijkheid tot het bekomen van voorschotten op onderhoudsbijdragen en de invordering van verschuldigde onderhoudsbijdragen (art. 1321 § 3 Ger.W.).

2. De wet telt achttien artikelen waarvan de twee laatste betrekking hebben op de overgangsbepalingen en de inwerkingtreding. De overgangsregeling werd met meer zorg opgesteld dan deze in de Echtscheidingswet van 27 april 2007 (BS 7 juni 2007). Samengevat is de overgangsregeling de volgende:

- a. De wet is van toepassing op elke *nieuwe vordering* ingeleid na de inwerkingtreding ervan.
- b. Een vordering tot *wijziging* van een onderhoudsbijdrage die al vóór de inwerkingtreding van de wet vastgesteld werd, wordt beschouwd als een nieuwe vordering, wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen.
- c. De wet is ook van toepassing op elk verzoek tot *ontvangstmachtiging*, bepaald in artikel 203ter BW, ingeleid na de inwerkingtreding ervan zelfs al is het vonnis waarop het verzoek tot machtiging is gesteund, uitgesproken vóór de inwerkingtreding van de wet.
- d. De oude wet blijft echter van toepassing op elke procedure ingeleid vóór de inwerkingtreding van de wet, en op elke beslissing die op dat moment geen *kracht van gewijsde* heeft gekregen.

De wet treedt in werking op de eerste dag van de vierde maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* (BS 21 april 2010). Dit is dus 1 augustus 2010. Uitzondering wordt gemaakt voor het “met bij-

zondere redenen omkleed vonnis” in het geval dat de rechter afwijkt van het door de Koning vooropgestelde berekeningsmodel. De wet treedt dan in werking twee maanden na de bekendmaking van die berekeningswijze in het *Belgisch Staatsblad*.

3. In essentie werden vooral twee groepen van artikelen aangepakt, grondig gewijzigd en uitgebreid: in het Burgerlijk Wetboek gaat het om de artikelen 203 tot en met 203ter en in het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 1320 tot en met 1322. Voortaan wordt dit: de artikelen 203 tot en met 203quater BW en de artikelen 1320 tot en met 1322/1 Ger.W.

Niettegenstaande de nieuwe wet tot doel heeft de gerechtelijke uitspraken transparanter te maken althans voor de alimentatie voor kinderen, kan dit van de wet zelf niet gezegd worden. Zoals hierna zal blijken is het een moeilijke en complexe wet geworden.

II. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING VAN DE IN DE WET BEHANDELDE ONDERWERPEN

§ 1. EEN OBJECTIEVE BEREKENING VAN DE ONDERHOUDSBIJDRAGEN VOOR KINDEREN

A. ARTIKEL 203 § 1 BW – DE ONDERHOUDSBIJDRAGE IN DE RELATIE KIND-OUDER

4. In paragraaf 1 van artikel 203 BW worden twee nieuwe begrippen opgenomen t.w. de “gezondheid” en de “ontplooiing” van het kind.

Het element “gezondheid” vult als onderdeel van de kost van een kind, de primaire zorgen voor het kind aan. De “ontplooiing” verwijst naar het feit dat de ouders moeten instaan voor de ontwikkeling van de persoonlijkheid van het kind zoals diens vrijetijdsbesteding, taalkundige vorming, ontwikkeling van sociale vaardigheden, culturele vorming enz.¹

B. ARTIKEL 203, § 2 BW – HET BEGRIP “MIDDELEN”

5. De tweede paragraaf van artikel 203 BW verduidelijkt dat met “middelen” (in paragraaf 1) onder andere wordt bedoeld alle beroepsinkomsten, roerende en onroerende inkomsten van de ouders, alsook alle voordelen en andere middelen die hun levensstandaard en deze van de kinderen waarborgen. Volgens de verantwoording van deze nieuwe tekst wordt met “middelen” ook bedoeld de niet-financiële voordelen zoals de taak die één van de ouders op zich neemt om het kind naar school en naar de buitenschoolse activiteiten te brengen, om alle administratieve of medische zaken op zich te nemen, om de kinderen een bezigheid te geven tij-

dens de verloven en schoolvakanties (als leerkracht), enz.²

De rechter kan, behoudens tegenbewijs, ook voortgaan op tekenen en indiciën waaruit een hogere graad van geïnteresseerdheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten en hij kan rekening houden met gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens gesteund op de gegevens van het dossier.

6. Hij kan beroep doen op de verplichting tot loyale medewerking in het kader van de bewijsvoering of zelfs het Openbaar Ministerie vragen om inlichtingen hierover in te winnen (art. 872 Ger.W.). Dit laatste geldt echter niet voor geschillen betreffende onderhoudsbijsdragen voor de vrederechter. Er is geen Openbaar Ministerie bij het vrederecht en dit kan bijgevolg ook niet van de zaak in kennis worden gesteld (art. 764, 1ste lid Ger.W.). Met betrekking tot het overleggen van bewijsstukken geldt dus het gemeen recht (art. 877 tot 882bis Ger.W.). Het is wel spijtig dat de wetgever hier niet de toepassing heeft overgenomen van artikel 1253quinquies Ger.W. dat op een meer doortastende en meer sanctionerende wijze het mededelen van inlichtingen en het overleggen van bewijsstukken m.b.t. de inkomsten en schuldvorderingen mogelijk maakt.

C. ARTIKEL 203 § 3 BW – DE ONDERHOUDSBIJDRAGE IN DE RELATIE KIND-STIEFOUDER

7. De derde paragraaf herneemt letterlijk de tekst van de oude tweede paragraaf van artikel 203 BW, m.a.w. paragraaf twee is nu paragraaf drie geworden. Strikt genomen draagt dit artikel niet bij tot de voornaamste doelstelling van de nieuwe wet t.w. een objectieve berekening van de onderhoudsbijsdragen voor kinderen.

8. De vordering van de stiefkinderen is geen vordering ten laste van de nalatenschap van hun overleden ouder (vgl. art. 205bis BW), maar een vordering tegen de langstlevende stiefouder *persoonlijk*. Diens plicht is echter beperkt tot een louter *materiële* – en zelfs *geldelijke* – bijdrage in de kosten van onderhoud en opleiding.

De stiefouder heeft immers niet het ouderlijke gezag over deze kinderen zodat hij onmogelijk een morele en intellectuele opvoedingsplicht kan hebben. Deze berust uitsluitend bij de eventuele andere ouder van de kinderen of anders bij de voogd. Wellicht had de wetgever van de gelegenheid kunnen gebruik maken om de bestaande tekst te verfijnen. Nu wordt er eenvoudigweg verwezen naar “de verplichting gesteld in paragraaf 1” (van art. 203 BW) maar deze verplichting bevat heel wat niet-materiële onderdelen waarvoor ouderlijk

1. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijsdragen voor hun kinderen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/002, 8.

2. *Ibid.*

gezag nodig is, zoals “het toezicht”, “de opvoeding” en het nieuwe begrip “ontplooiing”.

D. ARTIKEL 203BIS § 1 BW – DE ONDERHOUDSBIJDRAGE IN DE RELATIE OUDER-OUDER

9. Het oude artikel 203bis BW bestond uit één paragraaf; het wordt uitgebreid naar liefst vier paragrafen, t.w. van 203bis § 1 naar 203bis § 4. De laatste paragraaf (§ 4) heeft geen betrekking op de “objectieve berekening” van de onderhoudsbijdrage en zal hierna worden behandeld onder de “kindrekening”.

10. De oude tekst van artikel 203bis BW is nu opgenomen onder paragraaf twee van het nieuwe artikel en bleef ongewijzigd. De nieuwe eerste paragraaf luidt als volgt:

“Artikel 203bis § 1. Elke ouder draagt bij in de kosten die voortvloeien uit de bij artikel 203 § 1 bepaalde verplichting, in verhouding tot zijn respectieve aandeel in de samengevoegde middelen.”

Dit artikel refereert aan het *contributio*-aspect van de onderhoudsverplichting van de ouders in hun onderlinge verhouding. Artikel 203 § 1 BW waarnaar wordt verwezen, bepaalt ook al dat de ouders naar “evenredigheid van hun middelen” gehouden zijn. Om de discussies te vermijden of dit slaat op de *omvang* van de totale bijdrage van de ouders ten opzichte van het kind, dan wel op de omvang van die bijdrage van één ouder ten opzichte van de andere, wil het nieuwe artikel hier meer duidelijkheid scheppen. Er wordt verduidelijkt dat de onderhoudsbijdrage van elk der ouders wordt bepaald in verhouding tot diens respectievelijk aandeel in de *samengevoegde middelen*.

Deze verduidelijking is tevens een antwoord op het (verkeerde) standpunt van zoveel vaders die menen dat wanneer er een gelijkmatig verdeelde huisvesting is, zij om die reden alleen al niet meer tot een geldelijke bijdrage kunnen gehouden zijn.

Onderscheid moet bij het bepalen van het aandeel van elk van beide ouders gemaakt worden tussen het *obligatio*-aspect en het *contributio*-aspect van de onderhoudsverplichting.

Het *obligatio*-aspect betreft de gehoudenheid van elk van beide ouders in de relatie tegenover hun kind. Samen zijn zij gehouden hun kind te laten delen in hun gemiddelde levensstandaard. Het *contributio*-aspect betreft de onderhoudsbijdrage van de ouders in hun onderlinge verhouding, d.w.z. het respectieve aandeel van elk van de ouders in de kosten of m.a.w. de *verdeel-sleutel* van de kosten tussen de ouders.

E. ARTIKEL 203BIS § 2 BW – DE ALIMENTATIEVORDERING VAN DE ENE OUDER TEGEN DE ANDER

11. Deze paragraaf die de tekst herneemt van het oude artikel 203bis BW is een toepassing van het *contributio*-aspect. Als dusdanig sluit de tekst aan bij die van de eerste paragraaf en de vraag kan worden gesteld waarom beide paragrafen dan niet voor de duidelijkheid werden samengevoegd tot één.

De ouder die in verhouding tot zijn “evenredig” aandeel te veel betaalt, kan dus zelf van de andere ouder een bijdrage vorderen zodat het “evenredig” evenwicht hersteld wordt.

F. ARTIKEL 203BIS § 3 BW – “GEWONE” EN “BUITENGEWONE” KOSTEN

12. In deze paragraaf wordt het onderscheid gemaakt tussen de *gewone kosten* en de *buitengewone kosten*.

“De gewone kosten zijn alle gebruikelijke kosten met betrekking tot het dagelijkse onderhoud van het kind. Onder buitengewone kosten wordt verstaan de uitzonderlijke, noodzakelijke of onvoorzienbare uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind dat desgevallend als basis diende voor de vaststelling van de onderhoudsbijdragen, overschrijden.”

Met het invoeren van een wettelijke definitie van de gewone en buitengewone kosten beoogde de wetgever dat dit kan bijdragen tot meer eenvormigheid in de rechtspraak voor de te hanteren criteria en de bepaling van de bijdrage in de buitengewone kosten. Dergelijke wettelijke definitie maakt voor alle partijen duidelijk welke kosten er precies worden gedekt door het maandelijks forfait en welke niet. Daarmee zouden discussies worden vermeden.

Wat de buitengewone kosten betreft, gaat het om kosten waarvan het onzeker is of ze zich zullen voordoen, die moeilijk op voorhand becijferbaar zijn waardoor een verrekening in de gewone onderhoudsbijdrage niet mogelijk is, en waarvan de frequentie van het zich voordoen van deze kost onregelmatig kan zijn. Ook de bijdrage in deze kosten dient *proportioneel* te zijn ten opzichte van het respectieve aandeel van elk der ouders in hun samengevoegde middelen³.

De vraag rijst of van deze wettelijke definitie kan worden afgeweken. Dit heeft zijn belang want het uitgangspunt dat de wetgever innam, is eerder restrictief. Enkel de kosten waarvan het onzeker is dat ze zich zullen voordoen komen in aanmerking als zijnde buitenge-

3. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/002, 10.

woon. Het gaat m.a.w. over kosten die voortvloeien uit toevallige, *niet te voorzien* gebeurtenissen, bv. een zware heekkundige ingreep die alleen in het buitenland kan worden uitgevoerd. Kosten van bv. hogere studies, bijzonder studiemateriaal, huur van een kot e.d. overschrijden wel het gebruikelijk budget maar zijn *wel* te voorzien en vallen bijgevolg niet onder het begrip “buitengewone kosten”.

Volgens de verantwoording van de tekst van het nieuwe artikel 1321 § 1 Ger.W. blijft de mogelijkheid bestaan af te wijken van de wettelijk verplichte vermeldingen, waaronder deze over de gewone en buitengewone kosten, wanneer de ouders hun onderhoudsbijdragen vastleggen in een overeenkomst⁴. Dergelijke overeenkomsten bv. in het kader van een EOT of een bemiddelde overeenkomst die gehomologeerd wordt, blijven mogelijk voor zover in het belang van het kind.

Wij denken dat de wettelijke definitie ontoereikend zal zijn om de vloed aan procedures over deze problematiek op te vangen en dat de beste oplossing zal zijn een nauwkeurige lijst te maken van wat onder het begrip buitengewone kosten valt en wat niet en hoe ze moeten worden verrekend tussen de ouders.

Bepaalde rechtspraak tracht, om veelvuldige betwistingen te vermijden, hetzij in een hoger maandbedrag te voorzien, waarin de buitengewone uitgaven dan forfaitair opgenomen zijn, hetzij in een apart forfait per maand voor deze kosten. Deze oplossingen hebben het nadeel dat zij geen rekening houden met het “onvoorzienbare” karakter van bepaalde kosten en met de realiteit dat deze meestal hoger liggen dan het toegekende forfait⁵. Anderzijds is deze oplossing fiscaal voordelig voor de bijdrageplichtige gelet op de aftrekbaarheid tot beloop van 80% van wat hij betaalde.

De verantwoording die de wetgever geeft om in die context de “kindrekening” in te voeren (art. 203bis § 4 BW) is dan ook niet overtuigend want zulke rekening vangt ook het “onvoorzienbare” karakter van bepaalde kosten niet op tenzij op de rekening voldoende hoge maandbedragen zouden worden gestort⁶.

G. ARTIKEL 203BIS § 4 BW – DE “KINDREKENING”

13. Dit artikel geeft de mogelijkheid op vraag van één van de ouders een “kindrekening” (in het Frans “compte-enfant”) te openen. Vermits het hier eerder gaat om een *instrumentum* voor de betaling van de

onderhoudsbijdragen dan om een middel tot objectieve berekening van de onderhoudsbijdrage, zal dit item hierna apart worden besproken.

H. ARTIKEL 1321 § 1 GER.W. – DE “PARAMETERS” VAN DE BEGROTING

14. De nieuwe tekst van dit artikel is zowat het koninginnenstuk van de hervorming. De bedoeling is een grotere transparantie tot stand te brengen in de bepaling van het onderhoudsbudget voor het kind en in de begroting van de onderhoudsbijdrage. Gehoopt wordt dat dit zal bijdragen tot een beter zicht in de elementen die in rekening zijn gebracht voor de bepaling van de onderhoudsbijdrage. Op die manier zouden de partijen de uiteindelijke beslissing beter kunnen aanvaarden en deze daardoor ook gemakkelijker kunnen uitvoeren⁷.

Aan de rechter wordt opgelegd acht welbepaalde parameters te vermelden in zijn beslissing en te verduidelijken op welke manier hij ze in acht heeft genomen (art. 1321 § 2, 1° Ger.W.). Het gaat om de volgende parameters:

- 1° de aard en het bedrag van de *middelen* van elk van de ouders door de rechter in acht genomen op grond van artikel 203 § 2 BW;
- 2° de *gewone kosten* waaruit het budget voor het kind is samengesteld alsook de manier waarop deze begroot zijn;
- 3° de aard van de *buitengewone kosten* die in acht genomen kunnen worden, het deel van deze kosten dat elk van de ouders voor zijn rekening dient te nemen alsook de modaliteiten voor de aanwending van deze kosten;
- 4° de *verblijfsregeling* van het kind en de bijdrage *in natura* van elk van de ouders in het levensonderhoud van het kind ten gevolge van deze verblijfsregeling;
- 5° het bedrag van de *kinderbijslag* en van de *sociale en fiscale* voordelen van alle aard die elk van de ouders voor het kind ontvangt;
- 6° de inkomsten die elk van de ouders in voorkomend geval ontvangt uit het genot van de goederen van het kind;
- 7° het *aandeel* van elk van de ouders in de tenlasteneming van de kosten voortvloeiende uit artikel 203 § 1 BW en de daarop eventueel vastgestelde onderhoudsbijdrage, evenals de modaliteiten voor de aanpassing ervan op grond van artikel 203quater BW (t.w. de indexclausule);
- 8° de *bijzondere omstandigheden* van de zaak die in acht genomen zijn.

4. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/002, 14.
 5. Brussel 20 april 1995, *RTDF* 1996, 178, noot J.-P. MASSON; Brussel 14 maart 1996, *RTDF* 1996, 385; Brussel 14 januari 2000, *RTDF* 2001, 475; Rb. Luik 9 december 2004, *Div.Act.* 2006, 157; Vred. Westerlo 8 februari 2002, *RW* 2002-03, 230 en *T.Not* 2003, noot F. BUYSENS.
 6. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/002, 10.
 7. *Ibid.*, 13.

Het oude artikel 1321 Ger.W. had een totaal andere inhoud. Het bepaalde dat de verweerder op een alimentatievordering bij gerechtsbrief moest worden opgeroepen op de door de rechter vastgestelde inleidingszitting. De vraag kan worden gesteld of de nieuwe inhoud hier, d.w.z. in het Gerechtelijk Wetboek, wel op zijn plaats is. De verplichte vermelding van de beoordelingselementen van de begroting van een onderhoudsgeld belangt het onderhoudsgeld zelf aan. De begroting is m.a.w. één van de grondslagen van het onderhoudsgeld zelf en heeft op zich niets te maken met de procedure. De nieuwe bepalingen hadden dus beter op hun plaats gestaan in het Burgerlijk Wetboek onder artikel 203*bis* BW waar echter wel plaats werd gemaakt voor de “kindrekening” (vgl. de begrotingscriteria voor een uitkering na echtscheiding die wel werden opgenomen in het Burgerlijk Wetboek t.w. onder art. 301 § 3 BW).

15. De parameter “middelen” werd hoger onder artikel 203 § 2 BW al besproken. Hetzelfde geldt voor de “gewone” en “buitengewone” kosten (art. 203*bis* § 3 BW). Wat de “gewone” kosten betreft, is de bepaling echter niet zo onschuldig als ze lijkt.

Van de rechter wordt verwacht dat hij in zijn beslissing vermeldt wat de *gewone kosten* zijn waaruit het budget voor het kind is samengesteld alsook de manier waarop hij deze heeft begroot. Hij moet verduidelijken op welke manier hij dit element heeft in acht genomen. Eigenlijk wordt van de rechter verwacht dat hij bepaalt wat een kind kost in het kader van de globale levensstandaard van de ouders. Daarna kan hij die kost verdelen (parameter nr. 7) tussen de ouders, rekening houdend met de andere parameters die in artikel 1321 § 1 Ger.W. werden opgesomd.

Bepalen wat een kind kost, is vlugger gezegd dan gedaan. Dit geldt ook voor het bepalen van het aandeel daarin van elk van de ouders. Tot nader order bestaan daar geen tabellen of tarieven voor. Op basis van de analyse van rechtspraak en (buitenlandse) gereglementeerde berekeningsmethodes kan onderscheid gemaakt worden tussen twee groepen van methodes.

Eenzijds is er de *empirische methode* teneinde in een budget te voorzien, waarbij in concreto een begroting van de reële kost van het kind wordt gemaakt, in acht genomen de levensstandaard van het gezin en de samenstelling evenals de aard van de kosten. Dit vereist dat een

volledige en precieze opgave wordt gemaakt van de kosten van het kind op jaarbasis. Het probleem is dat moet rekening gehouden worden met *collectieve uitgaven* van het gezin, zoals de huisvestingskost, energiekost, transportkosten, enz. vermits het kind hiervan eveneens het genot heeft. Deze collectieve uitgaven zullen toenemen in geval van een feitelijke scheiding van de ouders, in het bijzonder de kost van de huisvesting. Het is bovendien ook praktisch onmogelijk te bepalen wat het precieze aandeel is van het kind in dit soort kosten, bijvoorbeeld in de verwarmingskost.

Het weerhouden van deze collectieve kost heeft het voordeel dat zoveel als mogelijk de economische realiteit van iedere ouder wordt benaderd, terwijl ook ieder van de ouders de financiële gevolgen van de gescheiden huisvesting dient te dragen. Nochtans zal de collectieve kost slechts correct kunnen ingeschat worden wanneer de feitelijke scheiding reeds een zekere tijd heeft geduurd. Zodoende moet vastgesteld worden dat de evaluatie van de collectieve kost niet altijd vanzelfsprekend is en nog complexer wordt indien er tussen de ouders onderling betwisting bestaat over hun respectieve aandeel in de diverse collectieve kosten.

Deze empirische methode heeft als belangrijk nadeel dat een zeer gedetailleerde opgave van de kosten noodzakelijk is, terwijl er dan weer aanleiding bestaat tot betwistingen over het aandeel in en het belang van iedere bijzondere kost. Het bedrag noodzakelijk om aan de kost van het kind te kunnen voldoen, vereist een akkoord onder de ouders betreffende de collectieve uitgaven. Daartegenover strekt deze methode tot voordeel dat de ouders rechtstreeks worden geconfronteerd met de berekening van de kost van het kind die tussen hen onderling moet worden verdeeld⁸.

Anderzijds is er de *systematische methode*, waartoe de methode Renard behoort en ook deze van de Gezinsbond en de methode Tremmery⁹. Deze onderzoekt in de eerste plaats de kost van het kind en vervolgens de verdeling van deze kost onder ieder van de ouders.

In het buitenland, onder meer in Québec, Duitsland, Zwitserland en Nederland, wordt deze berekeningsmethode voor het bepalen van de bijdrage van de ouder in de kost van het kind door de overheid opgelegd¹⁰. In België ontwikkelde Renard op basis van een wetenschappelijke studie op verzoek van de Franstalige Gemeenschap een schaal waarop de percentages van

8. N. DANDOY, “Vers une méthode de calcul des contributions alimentaires pour les enfants?”, *RTDF* 2006, 458-461.

9. J. TREMMERY en M. TREMMERY, *Onderhoudsgeld voor kinderen*, Antwerpen, Maklu, 2005, 168 p.

10. In Nederland werd door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak in haar rapport “Kosten van kinderen” een tabel opgesteld waarin de eigen bijdragen van de ouders in de kosten van hun kinderen kunnen worden vastgesteld; zie hierover: M.L.C.C. DE BRUIJN-LÜCKERS en O.I.M. YDEMA, *Memo echtscheiding en alimentatie*, Deventer, Kluwer, 2007, 157-166, die echter aangeven dat die tabel reeds als verouderd moet worden beschouwd, i.h.b. 176.

de theoretische kost gedetailleerd weergegeven zijn in functie van de leeftijd van het kind¹¹.

De methode Renard, meer in het bijzonder de percentages van de theoretische kost, werd ook gebruikt als een van de uitgangspunten van het berekeningsmodel ontwikkeld door de Studiedienst van de Gezinsbond waarbij echter de equivalentieschaal van de kosten van het kind werd aangepast omwille van de eigen visie van de Gezinsbond¹².

In de mate dat de rechter niet bereid is zich te buigen over wederzijdse indrukwekkende apothekerslijsten van (overdreven) uitgaven, waarbij partijen dan oeverloos kunnen twisten of deze uitgaven wel nuttig, noodzakelijk en bewezen zijn en verder of ze al dan niet dubbel gebruik uitmaken en misschien ook niet verantwoord zijn in het kader van hun levensstandaard, dan wel gesteund zijn op krediet i.p.v. concrete inkomsten, zal diezelfde rechter al niet anders kunnen dan te grijpen naar een methode die aangeeft hoeveel een kind kost rekening houdend met zijn leeftijd en het inkomstenplaatje van de ouders, en hoe de verdeling moet gebeuren. Zulke methode bestaat t.w. de methode Renard en haar afgeleide, deze van de Gezinsbond, en in zekere zin ook de methode Tremmery. Diegenen die dachten dat het gevaar geweken was vermits de wet (nog) geen berekeningswijze oplegt, vergissen zich. Deze is al aanwezig, zij het in een “verdoken” vorm. Alle parameters die in artikel 1321 § 1 Ger.W. werden opgenomen, passen als geknipt in de methode Renard.

16. Wat de *verblijfsregeling* als parameter betreft, is het van belang te bepalen wat de verdeelsleutel is van het verblijf van het kind bij elk van de ouders en wat de bijdrage *in natura* hiervan is. Dit heeft immers een invloed op de dagdagelijkse kosten zoals voeding en op de kosten inherent aan het verblijf zoals huur, water- en energieverbruik of andere kosten. Bij de bepaling van de onderhoudsbijdrage naar evenredigheid dient bij deze kosten dan ook rekening te worden gehouden met de verblijfstijd van de kinderen bij elk der ouders.

Nog een in acht te nemen parameter is het bedrag van de *gezinsbijslagen* en van de *sociale voordelen* van alle aard (kinderbijslag, schooltoelage, haardtoelage bij Europese ambtenaren enz.) en van andere overheidssteun zoals de *fiscale* aftrek, de verhoging van de belastings-

vrije som of de verminderingen van onroerende voorheffing voor kinderen ten laste.

17. Om de partijen aan te moedigen overeen te komen over het bedrag van de onderhoudsbijdrage, worden zij die hierover een overeenkomst hebben gesloten niet onderworpen aan de verplichting om de in het artikel 1321 Ger.W. genoemde elementen te vermelden. Partijen kunnen hun eigen redenen hebben om overeen te komen over het bedrag van de te betalen onderhoudsbijdrage en deze dient gerespecteerd te worden. Er wordt geen afbreuk gedaan aan de mogelijkheid voor de rechter en het Openbaar Ministerie om na te gaan of dergelijk akkoord over de onderhoudsbijdrage in het kader van een EOT dan wel in het kader van een homologatie (bijvoorbeeld na een vrijwillige of gerechtelijke bemiddeling) niet strijdig is met het belang van het kind.

Het vonnis van de rechter zal moeten verduidelijken op welke manier hij de hogergenoemde elementen in rekening heeft gebracht (zie verder art. 1321 § 2, 1° Ger.W.)

Om de begroting van de onderhoudsbijdrage en nadere regels voor de aanpassing ervan te vergemakkelijken, kan de Koning een *berekeningswijze* opstellen. Wanneer de rechter deze niet volgt, zal hij bij een met bijzondere reden omkleed vonnis moeten aangeven op welke manier hij dan wel de onderhoudsbijdrage en de eventuele nadere regels voor de aanpassing ervan heeft bepaald (zie verder art. 1321 § 2, 2° Ger.W.).

Op die manier hoopt de wetgever de rechter (de vrede-rechter, de kort gedingrechter, de jeugdrechter, de appelrechter enz.) er dus toe aan te zetten om de vooropgestelde berekeningswijze toe te passen, derwijze dat de bepaling van de onderhoudsbijdragen meer wordt geobjectiverd en de coherentie wordt versterkt.

Naast de nog op te stellen berekeningswijze wordt er ook een commissie opgericht die jaarlijks aanbevelingen moet opstellen voor de begroting van de onderhoudskosten van een kind en de bepaling van de onderhoudsbijdragen (art. 1322 § 1 en § 2 Ger.W.). Het spreekt vanzelf dat deze aanbevelingen ook nuttig zullen zijn voor de rechter wanneer hij zijn begroting, zoals hoger uiteengezet, zal moeten motiveren.

11. R. RENARD, “Divorce, coût de l’enfant, pension alimentaire et fiscalité”, *JT* 1986, 101-110; R. RENARD en P.-A. WUSTEFELD, *Proposition de contribution alimentaire. Méthode Renard pondérée et informatisée*, Brussel, De Boeck-Larcier, 1996, 115 p.; P.-A. WUSTEFELD, “P.C.A.: Een voorstel tot rationele raming van onderhoudsgelden voor minderjarige kinderen” in P. SENAËVE (ed.) *Onderhoudsgelden*, Leuven, Acco, 2001, 429; R. RENARD, P.-A. WUSTEFELD en R. SERRA, *PCA – Proposition de Contribution Alimentaire/VOB – Voorstel tot Onderhoudsbijdrage (gewogen en geïnformatiseerde methode Renard)*, Gent, De Boeck-Larcier, 2003; R. RENARD, “La méthode Renard” in *Les dossiers du Journal des Tribunaux* 51, Brussel, Larcier, 2005, 152 p.; R. RENARD, “La méthode Renard. Questions spéciales” in *Les dossiers du Journal des Tribunaux* 69, Brussel, Larcier, 2008, 272 p.; zie ook S. BROUWERS en M. GOVAERTS, *Alimentatievorderingen in Recht en Praktijk* 37, Mechelen, Kluwer, 2004, 403; S. BROUWERS, “De conventionele kwantificering van onderhoudsgelden”, *Not.Fisc.M.* 1998, 61; N. DANDROY, “Vers une méthode de calcul des contributions alimentaires pour les enfants?”, *RTDF* 2006, 455-514.
12. X, “Mijn kind, duur kind?!” *Gezinsbeleid in Vlaanderen*, Gezinsbond, 2005, 33ste jaargang, nr. 4, 1-56.

I. ARTIKEL 1321 § 2 GER.W. — MOTIVERING DOOR DE RECHTER

18. De rechter verduidelijkt:

- 1° op welke manier hij de in artikel 1321 § 1 Ger.W. bedoelde elementen in acht genomen heeft;
- 2° bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis, op welke manier hij de onderhoudsbijdrage en de modaliteiten voor de aanpassing ervan overeenkomstig artikel 203^{quater} § 2 BW heeft bepaald, ingeval hij afwijkt van de in artikel 1322 § 3 Ger.W. voorziene berekeningswijze.

19. Hoe de concrete invulling van de opgelegde parameters en de daaraan gekoppelde motivering er in de praktijk zal uitzien, moet worden afgewacht. Het staat wel vast dat dit niet alleen een zaak is van de rechter maar ook van de partijen. Zij zullen al dan niet in *conclusies* standpunt moeten innemen over elk van de parameters en daartoe de vereiste gegevens en bewijzen moeten overleggen. Gebeurt dit niet of onvoldoende dan is de kans groot dat de rechter een heropening van de debatten zal bevelen vermits hij verplicht is te verduidelijken wat hij met die parameters heeft gedaan. Anderzijds bestaat het gevaar dat het aantal voorzieningen in cassatie zal toenemen omdat de rechter niet of onvoldoende heeft aangegeven op welke manier hij de parameters in acht nam. Zijn beslissing zal dan “niet naar recht verantwoord zijn”.

J. ARTIKEL 1322 § 1 EN § 2 GER.W. — DE COMMISSIE VOOR ONDERHOUDSBIJDRAGEN

20. Er wordt een Commissie voor onderhoudsbijdragen opgericht die aanbevelingen opstelt voor de begroting van de kosten voortvloeiende uit artikel 203 § 1 BW en de vaststelling van de bijdrage van elk van de ouders overeenkomstig artikel 203bis BW.

Zij evalueert jaarlijks deze aanbevelingen en bezorgt een advies aan de minister van Justitie en de minister bevoegd voor de Gezinnen, vóór de 31ste januari van het jaar volgend op het voorbije burgerlijke jaar. De bevoegde minister voor de Gezinnen legt dit advies neer in de federale wetgevende Kamers, aangevuld met de bemerkingen van de in het voorgaande lid genoemde ministers.

De Koning bepaalt de samenstelling en de werking van de commissie die uit een gelijk aantal leden van elk geslacht bestaat. Hij verzoekt elk deelgebied dat

betrokken is bij gezinszaken, deel te nemen aan de werkzaamheden van die commissie. In de verantwoording wordt aangegeven dat de subcommissie ervoor koos de samenstelling van de commissie niet vooraf te bepalen (behoudens de man-vrouwpariteit)¹³. Ze zal dienen te bestaan uit specialisten met een grote kennis van en ervaring betreffende de problematiek van de onderhoudsbijdragen¹⁴.

K. ARTIKEL 1322 § 3 GER.W. — EEN BEREKENINGSWIJZE

21. Hoewel het oorspronkelijk wetsvoorstel van 28 februari 2008¹⁵ wel degelijk de opname beoogde onder het voorgestelde artikel 203 § 1bis, 2de lid BW van een wettelijke berekeningswijze, met name de methode Renard, werd hiervan tijdens de parlementaire behandeling gaandeweg afgestapt. Niet alleen werd tijdens de besprekingen duidelijk dat er nog andere methodes bestonden (o.a. deze van de Gezinsbond en deze van J. Tremmery), wat het maken van een keuze al bemoeilijkte, maar ook bestond de vrees dat aan de beoordelingsvrijheid van de rechter te veel zou worden geraakt. De wetgever koos dus voor een voorzichtige aanpak. Indien het door de acht opgelegde parameters getekende referentiekader (art. 1321 § 1 Ger.W.) in de praktijk zou volstaan dan is er in de toekomst wellicht geen berekeningsmethode nodig. In het tegenovergestelde geval en indien ook de evaluaties van de Commissie voor onderhoudsbijdragen in die richting zouden wijzen kan nog steeds een nauwkeurige berekeningswijze worden uitgewerkt¹⁶.

Komt er ooit toch een wettelijke berekeningswijze en de rechter beslist deze niet toe te passen dan zal hij met bijzondere redenen moeten verduidelijken op welke manier hij de onderhoudsbijdrage dan wel bepaalde (art. 1321 § 2, 2° Ger.W.).

§ 2. AANPASSING VAN DE ONTVANGSTMACHTIGING M.B.T. EEN AANTAL ALIMENTATIEVORDERINGEN

A. ARTIKEL 203TER, 1STE LID BW

22. In vergelijking met de oude tekst van dit artikel werd het toepassingsgebied van de ontvangstmachtiging enigszins gewijzigd. Er wordt niet meer verwezen naar artikel 303 BW dat al opgeheven was bij artikel 4 van de wet van 13 april 1995 betreffende de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag¹⁷. Dit is dus een terechte tekstverbetering.

13. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Verslag, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/005, 9.
 14. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/002, 15.
 15. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 0899/001, 14.
 16. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Verslag, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/005, 11 en 77.
 17. BS 24 mei 1995.

Verder werd in de tekst het artikel 353-14 BW opgenomen dat betrekking heeft op de alimentatieplicht van de adoptant(en) t.o.v. de geadopteerde en diens afstammelingen en omgekeerd van de geadopteerde en diens afstammelingen t.o.v. de adoptant(en). Dit in het geval van een *gewone* adoptie.

23. De Raad van State maakte ook de opmerking dat een ontvangstmachtiging zowel een *autonome titel* kan zijn als een middel tot *vereenvoudigde tenuitvoerlegging* ervan¹⁸.

In de rechtsleer bestaat er nog steeds geen eensgezindheid over de kwalificatie van de ontvangstmachtiging. Is het een autonome sanctie gesteund op het gerechtelijke mandaat, of is het een vereenvoudigde uitvoeringsmodaliteit van een alimentaire titel, of is het een hybride vorm van iets dat tussen de twee ligt¹⁹?

Om wat meer klaarheid te brengen in het vrij hybridisch karakter van de ontvangstmachtiging werd op voorstel van de Raad van State de tekst van artikel 203ter, 1ste lid BW aangepast als volgt: “... zich voor de vaststelling van het bedrag van de uitkering en voor de tenuitvoerlegging van het vonnis doen machtigen...”. Op die manier heeft de wetgever willen verduidelijken dat de machtiging hier tegelijk de titel van de schuldvordering en het middel voor de vereenvoudigde tenuitvoerlegging ervan is. Aldus is de ontvangstmachtiging toepasselijk, zowel op achterstallige bedragen als op bedragen die nu of in de toekomst betaalbaar worden.

De formulering werd ontleend aan het oude artikel 301bis BW. Of dit een goede keuze is, is een andere zaak. Artikel 203ter BW gaat ervan uit dat er al een alimentatietitel is en dat wanneer er betalingsmoeilijkheden opduiken, de onderhoudsschuldeiser opnieuw een verzoek neerlegt om tot een vereenvoudigde tenuitvoerlegging te kunnen overgaan. Rechtspleging en bevoegdheden van deze (nieuwe) procedure worden geregeld volgens de artikelen 1253ter tot 1253quinquies Ger.W. (zie art. 203ter, 3de lid BW). De toevoeging van de woorden “voor de vaststelling van het bedrag van de uitkering” komt dan ook nogal “zinloos” over vermits de vaststelling van het alimentatiebedrag al gebeurde in een voorgaande beslissing of overeenkomst. In het oude artikel 301bis BW was het anders, daar was de titel die de uitkering toekende meteen ook de titel die de wijze van tenuitvoerlegging bepaalde.

In de rechtspraktijk werd door de rechters dikwijls het hierboven geschetste onderscheid niet gemaakt en werd met betrekking tot de artikelen 203 en 203bis BW in de titel meteen – ten onrechte – artikel 203ter BW toegepast. De nieuwe formulering tracht daaraan tegemoet te komen maar ze is juridisch-technisch niet in orde. Het zou beter geweest het volledige eerste lid van artikel 203ter BW te herformuleren. Nu moet, indien het artikel correct wordt toegepast, nog steeds een *nieuw* verzoek tot het bekomen van een ontvangstmachtiging worden neergelegd.

Op de suggestie van de Raad van State om van de gelegenheid gebruik te maken de ontvangstmachtiging uniform te regelen in *alle* artikelen waarin ze voorkomt, werd niet ingegaan. De reden was dat dit niet de doelstelling was van het wetgevend initiatief en dat de te voeren discussies daar dan te ver zouden van afwijken²⁰. Minstens toch had de wetgever van de gelegenheid kunnen gebruik maken om de ganse regeling betreffende de ontvangstmachtiging te verplaatsen naar het Gerechtelijk Wetboek. Dit zou dan al in het kader van artikel 203 BW een aanzet geweest zijn tot meer harmonisering en transparantie.

B. ARTIKEL 1280, 6DE LID GER.W.

24. Hier wordt de betekening van de beschikking door een *gerechtsdeurwaarder* aan de derden-schuldenaars vervangen door een kennisgeving door de griffier bij gerechtsbrief. Wanneer de beschikking ophoudt haar gevolgen te hebben krijgen de derden-schuldenaars daarvan bericht door de griffier, eveneens bij gerechtsbrief. De griffier vermeldt in zijn kennisgeving wat de derde-schuldenaar moet betalen of ophouden te betalen.

Deze aanpassing is volgens de staatssecretaris voor Gezinsbeleid ingegeven om het bepaalde in artikel 1280 Ger.W. te doen “sporen” met artikel 221 BW maar ook omdat de wijziging in het verlengde ligt van wat van toepassing zal zijn in de familierechtbanken²¹. In artikel 221 BW is er wel sprake van een kennisgeving door de griffier maar er wordt niet gepreciseerd dat dit bij gerechtsbrief gebeurt. Om een en ander te doen “sporen” had het dus beter geweest om ook artikel 221 BW aan te passen.

18. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/003, 10.

19. N. GALLUS, *Les Aliments*, Brussel, De Boeck-Larcier, 2006, 335; S. BROUWERS, *Alimentatie*, APR, Mechelen, Kluwer, 2009, 312-316.

20. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Verslag, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/005, 98.

21. Wetsontwerp ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Verslag, *Parl.St.* Kamer 2009-10, nr. 0899/009, 3 en 7.

§ 3. DE UNIFORMISERING VAN DE KENNISGEVING BIJ GERECHTSBRIEF

25. Deze uniformisering heeft betrekking,
- enerzijds op de kennisgeving van de beschikkingen of vonnissen houdende een ontvangstmachtiging (art. 203ter BW en 1280 Ger.W.);
 - anderzijds op de kennisgeving van de beschikkingen in geschillen betreffende echtelijke moeilijkheden (art. 1253ter-1253^{octies} Ger.W.).

26. De problematiek die aan de basis lag van het wetgevend initiatief gaat al terug (m.b.t. art. 203ter BW) enerzijds op onder meer het cassatiearrest van 12 december 1996 en anderzijds het arrest van het Grondwettelijk Hof van 8 mei 2008 (m.b.t. art. 203ter BW, art. 32, 2° en 1253^{quater} Ger.W.).

In het arrest van 12 december 1996 oordeelde het Hof van Cassatie²² dat artikel 203ter BW wat de rechtspleging en de bevoegdheden van de rechter betreft, verwijst naar de artikelen 1253bis tot 1253^{quinquies} Ger.W. en dat uit artikel 1253^{quater}, b. en d. Ger.W. blijkt dat hoger beroep moet worden ingesteld binnen een maand na de kennisgeving door de griffier en niet na de betekening door de gerechtsdeurwaarder.

Bij vonnis van 3 mei 2007 werden door de rechtbank van eerste aanleg te Luik aan het Grondwettelijk Hof echter de volgende prejudiciële vragen gesteld:

1. “Schenden artikel 203ter van het Burgerlijk Wetboek en de artikelen 32, 2° en 1253^{quater} van het Gerechdelijk Wetboek, gecombineerd met de artikelen 46 § 2 en 792 van het Gerechdelijk Wetboek, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij voor de aanvang van de termijn van beroep of verzet de kennisgeving bij gewone brief als regel aannemen, terwijl voor de andere betwistingen van vergelijkbare aard de kennisgeving bij gerechtsbrief de regel is?”
2. “Schenden artikel 203ter van het Burgerlijk Wetboek en de artikelen 32, 2° en 1253^{quater} van het Gerechdelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij voor de aanvang van de termijn van verzet of beroep de kennisgeving van de beslissing bij gewone brief als regel aannemen, terwijl de artikelen 203 en 203bis van het Burgerlijk Wetboek een betekening vereisen voor de aanvang van de termijn van verzet of beroep?”

Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de prejudiciële vragen bevestigend dienden te worden beantwoord en dat de artikelen 203ter van het BW en 32, 2° en 1253^{quater} van het Ger.W. de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden²³.

Terwijl de eerste omschreven problematiek ging over het verschil tussen de betekening bij deurwaarders-exploot en de kennisgeving bij gerechtsbrief, ging de tweede problematiek over het verschil tussen de kennisgeving bij gewone brief dan wel bij gerechtsbrief.

27. De verdienste van de wetgever is dus dat thans onder “kennisgeving” uniform moet worden verstaan bij “gerechtsbrief” en niet meer bij “gewone brief”.

Merk echter op dat de “kennisgeving” i.v.m. de uitkering na echtscheiding EOO, zoals voorgeschreven in het artikel 301 § 11, 2de lid BW, niet werd aangepast. Dit is ook het geval voor artikel 221 BW.

§ 4. DE KOPPELING VAN RECHTSWEGE AAN DE SCHOMMELINGEN VAN DE CONSUMPTIE-INDEX

28. Er wordt in het Burgerlijk Wetboek een nieuw artikel 203^{quater} ingevoegd waarvan de eerste paragraaf een koppeling van rechtswege oplegt van de onderhoudsbijdrage voor kinderen aan de schommelingen van de consumptie-index. De tekst van het nieuwe artikel is gedeeltelijk ontleend aan deze van artikel 301 § 6 BW m.b.t. de uitkering na echtscheiding. Er zijn echter essentiële verschillen.

Vooreerst is het basisindexcijfer dit van de maand die voorafgaat aan de maand waarin het vonnis dat de bijdrage van elk van de ouders bepaalt, wordt uitgesproken, tenzij de rechter er anders over beslist.

Let wel, het gaat hier om de maand waarin het vonnis wordt uitgesproken en niet deze, zoals voor de uitkering na echtscheiding, waarin de uitspraak kracht van gewijsde verkreeg.

De reden dat voor de voorafgaande maand werd gekozen, is dat op het ogenblik van de uitspraak of de overeenkomst het indexcijfer van die (lopende) maand nog niet gekend is, terwijl dit wel het geval is voor dit van de maand die daaraan voorafgaat. In de alimentatietitel kan dan al naar het juiste indexcijfer verwezen worden.

Het nieuwe indexcijfer is o.i. dit van de maand die overeenstemt met die van de uitspraak (om de twaalf maanden), anders wordt de zin “Deze aanpassing wordt op de bijdrage toegepast vanaf de vervalddag die volgt op de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer” overbodig. Deze precisering is er om reden dat op het ogenblik dat de aanpassing moet geschieden het indexcijfer van die maand nog niet gekend is. Wordt een andere hypothese gevolgd dan had de wetgever er zich kunnen

22. Cass. 12 december 1996, Arr.Cass. 1996, 1204, Pas. 1996, I, 1275, RW 1996-97, 1379, JT 1997, 318 en JLMB 1997, 705; zie ook Vred. Fexhe-Slins 26 september 1996, T.Vred. 1996, 389; G. BAETEMAN, J. GERLO, E. GULDIX, A. WYLLEMAN, G. VERSCHULDEN en S. BROUWERS, “Overzicht van rechtspraak Personen- en Familierecht 1995-2000”, TPR 2001, 2029, nr. 579; zie ook voor een ander toepassingsgeval: Rb. Charleroi 4 september 2002, Div.Act. 2003, 60, noot M. SNOECK.

23. GwH 8 mei 2008, nr. 76/2008, BS 2008, 19 juni 2008, 31702, RTDF 2008, 993, JLMB 2008, 1666 en JT 2009, 10, noot G. CLOSSET-MARCHAL.

toe beperken dat “het nieuwe indexcijfer dit is van de maand voorafgaand aan dit van de aanpassing”.

Een tweede essentieel verschil met de regeling die bestaat voor de uitkering na echtscheiding is dat de wettelijke koppeling van de onderhoudsbijdragen voor kinderen aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijsen geldt, ongeacht of zij gerechtelijk dan wel bij overeenkomst werden vastgesteld. Voor wat de gerechtelijke vaststelling betreft, wordt verwezen naar een “vonnis overeenkomstig artikel 1321 van het Gerechtelijk Wetboek”. Dit artikel preciseert onder paragraaf 1 dat dit “*elke* rechterlijke beslissing is die de onderhoudsbijdrage vaststelt op grond van artikel 203 § 1 van het Burgerlijk Wetboek” (eigen cursivering). De nieuwe bepaling zal dus zowel moeten worden toegepast door de vrederechters, als door de jeugdrechters, de kortgedingrechters en de appelrechters.

29. De rechter die de onderhoudsbijdrage toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer der consumptieprijsen. Indien de rechter zou nalaten deze indexering vast te stellen, dan moet toch aangenomen worden dat het bedrag op wettelijke basis geïndexeerd wordt. Hetzelfde geldt o.i. voor overeenkomsten²⁴.

§ 5. DE VORDERING “AD FUTURUM”

30. Onder artikel 203^{quater} § 2 BW wordt bepaald dat in het belang van het kind, de rechter op vraag van één van de partijen kan beslissen dat de onderhoudsbijdrage van rechtswege verhoogd wordt in de door hem bepaalde omstandigheden. Dit is wel nieuw want in het verleden werden vorderingen in die zin afgewezen als zijnde vorderingen *ad futurum*.

Bedoeld worden omstandigheden zoals een verbetering of verslechtering van de financiële toestand van de ouders (bv. de te verwachten beëindiging van een professionele opdracht van de bijdragegerechtigde ouder), de toename van de behoeften van het ouder wordende kind, scharniermomenten zoals de overgang van de basisschool naar het secundair onderwijs, de overgang naar het hoger of het universitair onderwijs, bijzondere situaties zoals bijzondere medische problemen, enz., die in de toekomst een verhoging rechtvaardigen van de onderhoudsbijdrage.

De verhoging kan dan gebeuren aan de hand van een vast bedrag of een bepaald percentage op de onderhoudsbijdrage. Het gaat inderdaad enkel om *verhogingen*. De bedoeling is dat meer financiële zekerheid

wordt geboden aan de ouder die instaat voor het dagelijks onderhoud van het kind. De partijen dienen dan geen nieuwe procedure te starten of onderhandelingen op gang te brengen. Dit zou getuigen van een zekere proceseconomie. Deze automatische verhogingen mogen echter geen afbreuk doen aan het recht om de herziening van de onderhoudsbijdrage te vragen in het licht van de bijdrage naar evenredigheid van de middelen²⁵.

De nieuwe bepaling gaat regelrecht in tegen het principe vastgelegd in artikel 18 Ger.W. dat zegt dat een rechtsvordering maar toelaatbaar is indien er een reeds verkregen en dadelijk belang is. Is de vordering gericht op het verkrijgen van een verklaring van recht, dan moet ze ingesteld zijn om de schending van een ernstig bedreigd recht te voorkomen (art. 18, 2de lid Ger.W.).

§ 6. REGELING VAN DE BEVOEGDHEID RATIONE LOCI VOOR ALIMENTATIEVORDERINGEN IN HET ALGEMEEN

31. Artikel 626 Ger.W. wordt gewijzigd als volgt: “Artikel 626. De vorderingen betreffende de uitkeringen tot onderhoud, bedoeld in artikel 591, 7°, kunnen worden gebracht voor de rechter van de woonplaats van de eiser, *de vorderingen strekkende tot de verlaging of de opheffing van deze uitkeringen uitgezonderd.*” (eigen cursivering)

32. In de rechtspraak en rechtsleer bestond er betwisting over de inhoud die aan de term “eiser” in artikel 626 Ger.W. diende gegeven te worden²⁶.

De minderheidsopvatting stelde dat in artikel 626 Ger.W. geen onderscheid wordt gemaakt tussen onderhoudsschuldenaar en onderhoudsgerechtigde. Vermits de wettekst niet dubbelzinnig is, mag het woord *eiser* niet geïdentificeerd worden met de “onderhoudschuldeiser”. Dit heeft voor gevolg dat de vordering in vermindering of afschaffing van het onderhoudsgeld ingeleid kan worden voor de (vrede)rechter die territoriaal bevoegd is voor de woonplaats van de onderhoudsplichtige²⁷.

De meerderheidsopvatting echter stelde dat de woonplaats van de eiser doelt op de woonplaats van de alimentatiegerechtigde, vermits de *ratio legis* van artikel 626 Ger.W. de bescherming van de schuldeiser van het onderhoudsgeld is. Zodoende is zijn woonplaats bepalend voor de bevoegdheid *ratione loci* van de (vrede)rechter, ook al is hij verwerende partij in het geding. Met andere woorden, de term “eiser” in artikel 626 Ger.W. doelt op de persoon van de onder-

24. S. BROUWERS, *Alimentatie, APR*, Mechelen, Kluwer, 2009, 472.

25. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Amendementen, *Parl.St. Kamer 2008-09*, nr. 0899/002, 12.

26. J. LAENENS, “De bevoegdheid. Overzicht van rechtspraak (1993 – 2000)”, *TPR 2002*, 1568, nr. 127.

27. Vred. Brussel 29 juli 1999, *T.Vred.* 2001, 238, noot K. UYTTERHOEVEN.

houdsschuldeiser, wat tot gevolg heeft dat in geval van een vordering tot vermindering of intrekking van het onderhoudsgeld, de (vrede)rechter van de woonplaats van de onderhoudsschuldenaar territoriaal *niet* bevoegd is²⁸.

De wetgever gaf de voorkeur aan de meerderheidsopvatting en loste het bevoegdheidsprobleem op door de invoering van de woorden: “*de vorderingen strekkende tot de verlaging of de opheffing van deze uitkeringen uitgezonderd*”. De wetgever ging ervan uit dat het in regel wel de onderhoudsschuldenaar zal zijn die een verlaging of opheffing vordert. Indien het echter de onderhoudsgerechtigde is die een dergelijke vordering stelt dan biedt de voormelde invoering geen soelaas²⁹.

§ 7. DE UNIFORMISERING VAN DE WIJZE VAN RECHTS- INGANG VOOR ALIMENTATIEVORDERINGEN IN HET ALGEMEEN

33. De oude artikelen 1320 tot 1322 Ger.W. bepaalden een afwijkende procedure voor alimentatievorderingen, dit cumulatief met de artikelen 1034*ter* tot *sexies* Ger.W., tenzij onmogelijk wegens tegenstrijdigheid. In dat geval moest de voorkeur worden gegeven aan de specifieke bepalingen van de artikelen 1320-1322 Ger.W.³⁰

De procedure werd dus ingeleid bij verzoekschrift met toevoeging van een getuigschrift van woonst van de personen die moesten worden opgeroepen. Het stond de eisende partij vrij om te opteren voor een dagvaarding, doch de méérkost ervan kon te haren laste worden gelegd.

Op advies van de Raad van State werd deze afwijkende rechtspleging in overeenstemming gebracht met het gemeen recht van het verzoekschrift op tegenspraak zoals dit is uitgewerkt in de artikelen 1034*bis* tot 1034*sexies* Ger.W.

Artikel 1320 Ger.W. werd bijgevolg gewijzigd als volgt: “Artikel 1320. De vorderingen tot toekenning, verhoging, verlaging of afschaffing van de uitkering tot levensonderhoud kunnen worden ingesteld bij *verzoekschrift op tegenspraak, overeenkomstig de artikelen 1034bis tot 1034sexies.*” (eigen cursivering)

34. Niet alle alimentatievorderingen vallen echter onder de toepassing van artikel 1320 (nieuw) Ger.W.

De vorderingen tussen echtgenoten gesteund op de artikelen 221 en 223 BW of deze tussen wettelijke samenwoners gesteund op artikel 1479 BW, worden ingeleid en behandeld, overeenkomstig artikel 1253*ter* e.v. Ger.W., en dit eveneens door een verzoekschrift op tegenspraak.

§ 8. DE INVOERING VAN EEN ALGEMEEN PRINCIPE VAN UITVOERBAARHEID VAN RECHTSWEGE

35. In het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 1322/1 ingevoegd met algemene draagwijdte, luidende:

“Artikel 1322/1. De beslissing die uitspraak doet over een uitkering tot onderhoud is van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad, tenzij de rechter hierover anders beslist op vraag van een van de partijen.”

Gelet op de algemene draagwijdte wordt het artikel 301 § 12 BW, dat al hetzelfde principe toepaste op de uitkering na echtscheiding, opgeheven.

§ 9. DE HOMOGENISERING VAN ANDERE ALIMENTATIEVORDERINGEN VOOR KINDEREN ZOALS DE VORDERING TEN OVERSTAAN VAN DE VERWEKKER EN IN GEVAL VAN GEWONE ADOPTIE

A. DE ALIMENTATIEVORDERING TEGEN DE WAARSCHIJNLIJKE VADER (ART. 336 BW)

36. De onderhoudsverplichtingen van artikelen 203 en 336 BW waren niet op dezelfde manier geformuleerd. Teneinde meer coherentie te brengen in de onderscheiden regelingen en elke discriminatie te bannen werden de artikelen 336 en 339 BW gewijzigd als volgt:

“Artikel 336. Het kind wiens afstamming van vaderszijde niet vaststaat, kan van degene die gedurende het wettelijke tijdvak van de verwekking met zijn moeder gemeenschap heeft gehad, *een onderhoudsbijdrage vorderen op grond van artikel 203 § 1.*”

“Artikel 339. *De artikelen 203, 203bis en 203quater zijn van overeenkomstige toepassing.*” (eigen cursivering)

De verwijzing naar het nieuwe artikel 203*ter* BW was niet nodig vermits in dat artikel al verwezen wordt naar artikel 336 BW (en ook naar art. 353-14 BW, zie hieronder).

De uitdrukkelijke gelijkschakeling met artikel 203 § 1 BW maakt het feit dat de waarschijnlijke vader geen ouderlijk gezag heeft wel problematischer.

28. Arrondrb. Luik 8 februari 2001, *JT* 2001, 844; Vred. Waremmes 9 november 2000, *JLMB* 2001, 965; Vred. St.-Kwintens-Lennik 16 december 1999, *AJT* 1999-2000, 973; Vred. Brussel 7 december 1999, *T.Vred.* 2001, 242, noot; Vred. Antwerpen 12 februari 1999, *Div.Act.* 1999, 118, noot E. DE WILDE D'ESTMAEL en J.-E. BEERNAERT.

29. In de mate dat de onderhoudsschuld “haalbaar” is, kan de schuldenaar toch nog een bevoegdheidskeuze maken bij toepassing van art. 624, 1° Ger.W.

30. S. BROUWERS, “Art. 1320-1322 Ger.W.”, in A. HEYVAERT, P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds), *Comm.Pers.*, Mechelen, Kluwer Rechtswetenschappen België, losbl.

B. DE ALIMENTATIEVORDERING BIJ GEWONE ADOPTIE
(ART. 353-14 BW)

37. Om reden van homogenisering werd ook de tekst van artikel 353-14 BW aangepast.

Telkens wordt de verwijzing in de oude tekst naar artikel 203 BW aangevuld met de verwijzing naar de artikelen 203bis en 203quater BW.

**§ 10. DE INVOERING VAN NIEUWE INSTRUMENTEN
ZOALS DE “KINDREKENING”, DE OPRICHTING VAN EEN
“COMMISSIE VOOR ONDERHOUDSBIJDRAGEN”, EN HET
OPNEMEN IN HET VONNIS VAN DE GEGEVENS VAN DE
DIENST VOOR ALIMENTATIEVORDERINGEN (DAVO)**

A. DE KINDREKENING (ART. 203BIS § 4 BW)

38. In aansluiting met een steeds meer voorkomende praktijk, vooral bij gelijkmatig verdeeld verblijf, wordt in de mogelijkheid voorzien om een “kindrekening” te openen.

Artikel 203bis § 4 BW regelt het openen en het gebruik van deze rekening. Op vraag van één van de ouders kan de rechter de partijen verplichten een rekening te openen bij een door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen vergunde instelling, die bestemd wordt tot de betaling van de bijdragen vastgesteld op grond van artikel 203 § 1 BW. In dat geval bepaalt de rechter minstens:

- 1° de bijdrage van elk der ouders in de kosten bedoeld in artikel 203 § 1 BW alsook de sociale voordelen die aan het kind toekomen die op deze rekening gestort dienen te worden;
- 2° het maandelijks tijdstip waarop deze bijdragen en sociale voordelen gestort dienen te worden;
- 3° de wijze waarop over de op deze rekening gestorte sommen kan worden beschikt;
- 4° de kosten die betaald worden met deze gelden;
- 5° de organisatie van het toezicht op de uitgaven;
- 6° de manier waarop tekorten aangevuld zullen worden;
- 7° de bestemming van de overschotten die op deze rekening gestort worden.

De vermelding “maandelijks tijdstip” onder nummer 2 kwam er na amendering door de Senaat teneinde klacht en vervolging wegens familieverlating mogelijk te maken (art. 391bis Sw.)³¹.

Belangrijk is wel dat stortingen van bijdragen gedaan

ter uitvoering van artikel 203bis § 4 BW, worden beschouwd als betalingen van onderhoudsbijdragen in het kader van de in artikel 203 § 1 BW gedefinieerde onderhoudsverplichting. Deze precisering kwam er om te verduidelijken dat deze stortingen in aanmerking komen voor een *fiscale aftrek*³².

De gelijktijdige toepassing van de aftrek van de onderhoudsbijdragen en een verhoging van de belastingvrijesom (voor kinderen ten laste) wordt echter traditioneel *geweigerd* door de fiscale administratie. Daar staat tegenover dat volgens een bepaalde rechtspraak een gelijktijdige toepassing wel mogelijk is³³.

39. In zijn advies merkte de Raad van State op dat “logischerwijze zo een rekening niet vatbaar zal zijn voor beslag door de schuldeisers van één der ouders onder voorbehoud van ontduiking van de rechten van derden”³⁴. De kans dat een onderhoudsgerechtigd (meerderjarig) kind al schuldenaar is, is uiteraard niet zo groot maar toch ook weer niet uitgesloten. De opmerking van de Raad van State is correct in de mate dat zij betrekking had op de schuldeisers van één van de ouders. Ze mag echter niet veralgemeend worden in die zin dat op een “kindrekening” geen beslag zou kunnen worden gelegd.

Krachtens artikel 1410 § 1, 1° Ger.W. zijn de alimentatiegelden vatbaar voor beslag, doch slechts in beperkte mate en meer bepaald overeenkomstig de gedeelten bepaald in artikel 1409 Ger.W. Voor beslag op *zichtrekeningen* moet ook rekening gehouden worden met de artikelen 1411bis tot en met 1411quater Ger.W.

40. Indien een ouder de kindrekening zou misbruiken door ze bijvoorbeeld leeg te plunderen, dan is daarvoor geen bijzondere sanctie voorzien. De andere ouder zal zich dan opnieuw tot de rechter moeten wenden.

41. Hoewel het niet zo in de wet staat, wordt de rekening in beginsel geopend op naam van de ouders en niet op deze van het kind. Om die reden onder meer kan de rekening niet vergeleken worden met deze bedoeld in het artikel 379, 2de lid BW (de geblokkeerde rekening waarop de geldsommen die ingevolge een gerechtelijke beslissing toekomen aan de minderjarige, moeten worden geplaatst). Overigens hebben beide rekeningen een andere finaliteit³⁵.

31. Wetsontwerp ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Verslag, *Parl.St.* Kamer 2009-10, nr. 0899/009, 3.
32. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/002, 10.
33. Gent 6 mei 1999, *FJF*, No. 2000/71 en *TFR* 2000, 111, noot L. HERTECANT; Gent 29 januari 2003, *Fisc.Koer.* 2003, 331; Brussel 19 september 2003, *EJ* 2004, 27, noot I. VAN DE WOESTEYNE; anders Antwerpen 15 april 1997, *Fisc.Koer.* 1997, 407 en *Fiskoloog* 1997, nr. 618, 9; J.E. BEERNAERT, “Les barèmes nouveaux sont arrivés”, *Act.dr.fam.* 2009, 45.
34. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/003, 9.
35. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Verslag, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 0899/005, 97.

42. De “kindrekening” is ongetwijfeld een goede zaak voor ouders die te goeder trouw zijn en die afwillen van het steeds opnieuw overleggen van rekeningen, facturen, bonnetjes enz. met de daarbij behorende discussies en conflicten. Zijn de ouders niet te goeder trouw dan biedt de rekening tal van mogelijkheden om “moeilijk te doen” door niet-tijdige stortingen, ongevraagde of niet-gerechtvaardigde afnamen, het weigeren zijn akkoord te geven, het niet-overmaken van de rekening-uittreksels, enz. Het komt aan de rechter toe in te schatten of een gezamenlijke rekening haalbaar is en of er tussen de ouders nog voldoende communicatie en medewerking mogelijk is.

B. DAVO

43. Het vonnis vermeldt de gegevens van de Dienst

voor alimentatievorderingen, opgericht bij de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën, en wijst op diens opdracht betreffende het toekennen van voorschotten op onderhoudsbijdragen en de invordering van verschuldigde onderhoudsbijdragen (art. 1321 § 3 Ger.W.).

C. COMMISSIE VOOR ONDERHOUDSBIJDRAGEN

44. Voor de bespreking ervan wordt verwezen naar de hierboven vermelde titel “j. Artikel 1322 § 1 en § 2 Ger.W. – de Commissie voor onderhoudsbijdragen” evenals naar de er aan gekoppelde mogelijke berekeningswijze onder de titel “k. Artikel 1322 § 3 Ger.W. – een berekeningswijze”.